

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

V. Lusitanis egregiæ de barbaris victoriæ & vates & auctor est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

sum discessumque eius prosequenti-
bus.

CAPVT V.

*Lusitanis egregiæ de barbaris victoriæ
& vates & auctor est.*

LÆTVM Ternatinorum pietate Xa-
uerium triffis de Tolanorum perfidi-
dia nuncius percūlit. Tolū alterius Mau-
ricæ insulæ oppidum est (sicut antè di-
ximus) neophytis à Francisco initiatis
sanè frequens. Oppidanorum plures Ge-
liolij externi Tyranni siue arma veriti,
seu gratiam initari, simul à Lusitano Re-
ge Christoque defecerant. Et facta æde
euerfa, cruces, sacrasque Diuorum effi-
gies, per ludibrium fregerant. Ad hæc,
bona inuaserant fidelium pietumque.
Itaque Xauerius mœstus rem Deo pet-
miffit, causam suam iudicaturus. Ceterum
illata superis mortalibusque iniuria, v-
torumque in eos armauit iram. Deus
prior & grauior vltor extitit. Primum igi-
tur illoium ager ex feracissimo squali-
dus ac sterilis factus: fruges etiam in hor-
reis dira tabe consumptæ: aquæ subito
amara noxiæque è salubribus reddita:
fame quoque ac lue multi mortales ab-

*Tolū oppi-
di defectio
à religione
diuinitus
vindica-
tur.*

*Ager è fe-
raci steri-
lis.*

*Aqua è sa-
lubribus
noxia.*

sumpti. Cælesti ira afflictis Lusitani belli incubuit moles. Quippe Molucarum insularum Præfectus, Francisci pij belli felicem exitum spondēte, classē aduersus perfidos misit, cum delecta Lusitanorum manu. Et classis Dux, Sancti viri prædictione ac spe diuinæ opis erectus, haud segniter bellum capeſſebat. Placuit tamen, priusquam inferrentur arma, experiri per legatos, an spes veniæ oblata posset rebellium mentes ad sanitatem reuocare. Postquam superba eorū responsa afferebantur, Lusitanus pœnæ auidus in hostem ducit. Arx est in edito loco posita, nec minus manu quàm situ munita. Et fraus hostium accesserat. Quippe imminentis belli haud ignari, circa muros longè ac latè stimulos muricesq; ferreos defoderant, in quos Lusitani sese induerent, si propiùs accessissent. Exitialis non solū irrita oppugnatio extitisset, nisi præsentem pestem Francisci auertissent preces, interclusumque aditum aperuissent. Nondum Lusitani exscensionem fecerant, cum mira opportunitate stare cum eis Deum ac pugnare apparuit. Sol circa meridiem repentina caligine offusa, haud disparem nocti tempestatem dedit. Et simul ex vicini montis vertice, cum horrendo mugitu ac fragore, tetrum

*Mira prodigia
victoriam
pariunt
Lusitanis.*

secundum

scædumque erupit incendium, quod tres dies noctesq; tenuit. Itaq; ingens cineris punicumq; vis (quod nunquam antea euenisse constat) inde egesta; quæ non modò murices ferreos oppressit, sed etiã arcis festigium æquauit. Ecce autem improviso malo attonitis barbaris, maior ex vicino terror incutitur. Per idem tempus terræ motus insolitus tectorum vrbis ingentem edidit stragem. Tolanis tam atroci tempestate defunctis, Lusitanus superuenit armatus. Nec prælium illud fuit. Plerosque hostium aut ruinae tectorum oppresserant, aut pavor compulerat in fugam. Et aggeratus pumex facilem in mœnia ascensum dabat. Ergo arx, oppidum, totaq; regio sine villo certamine subacta. victis certis conditionibus pax data: quarum illæ præcipuæ, vt templum euersum reficerent, bona piis adempta restituerent, suscepta semel Christi sacra in posterum sanctè colerent pieq;e. Tam memorabilem victoriam diuina magis quàm humana ope partam etiam inter barbaros constitit. Cæterùm tam opportunum flagrantis montis auxilium, cum subita cineris ac punicum congerie, communis Lusitanorum consensus acceptum Francisco retulit. Qui velut alter Moses, ipsis cum perfido hoste

bellantibus, Diuinam opem conciliarat; ut, cuius belli fautor extiterat, præcipuus quoque existeret adiutor.

CAPVT VI.

Amboinios reuifit, atq; omni ope iuuat.

*Vaticina-
tio.*

INTERIM Christiana in Ternate in-
sula fatis aucta stabilitaq;. Amboinum
repetiit, renaugaturus in Indiam; ac So-
cietatem, cui præerat, nouorum aduentu
fociorum fatis iam auctam longo inter-
uallo reuifurus. In medio cursu vectori-
bus hilariter inter se colloquentibus;
Franciscus è concessu repente exiliens,
summo impetu atque angore animi ex-
clamat: IESU bone, quid hoc est? illi ho-
minem occidunt. Confesti cæteri, rei no-
uitate permoti, ad Xauerium accurrere:
quid tandem rei sit, percontari. Tum ille,
cùm ad sese rediisset; re dissimulata, ni-
hil esse respondit: seque in eorum cœ-
tum comiter sessum recepit, perinde se
gerens, quasi nihil ipse aut fecisset insoli-
tum, aut dixisset. Cæterùm res ab illo ce-
lata, paruo intermisso spatio, patefacta
est. Ut nauis ad Amboinum appulit, com-
periunt Lusitanum hominem ibi à præ-
donibus interfectum, eo ipso tempore;
quo